Bedömning av naturvärden på fastigheten Finnflo 4:25, Hudiksvalls kommun

Green Bio NRJ AB avser att söka tillstånd enligt miljöbalken för att uppföra en biogasanläggning på fastigheten Finnflo 4:25, cirka 4 km väster om Hudiksvall. Det planerade anläggningsområdet utgörs idag av en aktiv bergtäkt (Se Figur 1). En översiktlig bedömning av befintliga naturvärden på och omkring täkten har därför gjorts för att undersöka om det finns några delområden, strukturer eller arter som kan vara särskilt känsliga ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv och om några fördjupade inventeringar krävs.

Figur 1. Platsen där biogasanläggningen planeras att uppföras är idag en del av en bergtäkt.

IVL SVENSKA MILJÖINSTITUTET AB
Org.nr: 556116-2446
VAT no: SE556116244601
Säte: Stockholm
www.ivl.se
Box 21060, SE-100 31 Stockholm
Valhallavägen 81, 114 27 Stockholm
Tel: +46 (0)10-788 65 00
Box 53021, SE-400 14 Göteborg
Aschebergsgatan 44, 411 33 Göteborg
Tel: +46 (0)10-788 65 00

Skyddade och utpekade områden

En genomgång av befintligt bakgrundsmaterial visade att det inte finns några skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken inom 1000 meter från den planerade anläggningen. Det finns inte heller några områden utpekade för särskilda naturvärden, såsom nyckelbiotoper eller värdefulla våtmarker.

Tidigare artfynd

Artportalen är en oberoende samlingsplats för fynd av arter. Den enskilde rapportören bestämmer själv vad som skall rapporteras. Alla fynd publiceras först och kvalitetsgranskas i efterhand. Artportalen finansieras av Artdatabanken och Naturvårdsverket.

En sökning efter naturvårdsarter på Artportalen gjordes 2024-11-18 för perioden 2004–2024 för ett område av 1000 meter från anläggningsområdet. Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, ansvarsarter och signalarter och kan användas som ett verktyg vid naturvärdesbedömning. Den svenska rödlistan är en bedömning över enskilda arters risk att dö ut i Sverige som sammanställs av Artdatabanken och ger en överblick över arternas tillstånd. För rödlistade arter används förkortningarna RE = Nationellt utdöd, CR = Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU = Sårbar och NT = Nära hotad (SLU Artdatabanken, 2020). Även ett uttag av skyddsklassade fynd har gjorts från SLU Artdatabanken. Skyddsklassning av arter innebär att fynduppgifter för särskilt känsliga arter inte visas öppet i Artportalen.

Sökningen resulterade i totalt 286 fynd, av vilka samtliga förutom ett fynd utgjordes av fågelobservationer. Det sista fyndet var av kärlväxten klofibbla (NT), ca 400 m söder om täkten. Klofibbla är en korgblommig växt som växer på hällmarker och torra gräsmarker men även, som i det här fallet, ruderatmarker. Den hotas främst av intensifieringar i jordbruket. Inga artobservationer har gjorts inom det planerade verksamhetsområdet.

Av fågelobservationerna gäller 240 observationer rödlistade arter medan övriga 46 är arter listade i fågeldirektivets Bilaga 1, vilket innebär att de är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Arterna listas i Tabell 1. I princip alla fynd är inrapporterade med låg noggrannhet (>1000 m) och med lokal angiven som Hudiksvalls soptipp. Det stora flertalet av dessa bedöms vara förbiflygande eller sträckande, men ett fåtal av dessa arter är sådana som skulle kunna häcka i täktmiljöer och diskuteras mer ingående nedan.

Två observationer av **backsvala** finns registrerade, från 2008 och 2009. Backsvalan bygger sina bon kolonivis i branta skärningar av sand eller jord. Dessa ligger i södra Sverige ofta i grustäkter eller liknande men i Norrland oftare i älvbrinkar etc. Det ena fyndet har registrerats som förbiflygande medan det andra har registrerats utan ytterligare information. Det finns dock inga uppgifter om backsvala har häckat i täkten, även om man går längre tillbaka i tiden än 20 år. Vid en nationell inventering av backsvala utförd av Birdlife Sverige 2020/2021

noterades bara en backsvalekoloni i Hudiksvalls kommun, i Edsta (Legnell, 2021). Inga bohål observerades heller vid fältbesöket.

Observationer av **berguv** har tidigare rapporterats från Hudiksvalls soptipp. Berguven kan häcka i bergtäkter men vill helst ha höga branter, ofta mer än 20 m höga, att placera sina bon i (Artfakta, 2024) och det bedöms därför inte sannolikt att arten häckar i täkten eftersom det inte finns några högre branter. Det är dock inte ovanligt att berguvar jagar i närheten av sopstationer, då råttor kan vara av stor betydelse som byte.

Två observationer av kretsande **pilgrimsfalkar** finns registrerade från 2021 och 2022. Även pilgrimsfalken kan häcka i bergtäkter men vill då ha höga klipphyllor för att inte störas av människor. Det bedöms därför inte vara troligt att den häckar i närheten av denna täkt då det inte finns några sådana branter.

Tabell 1. Rödlistade fågelarter samt arter listade EU:s fågeldirektiv som observerats inom 1000 m från anläggningsområdet sedan 2004. Observera att alla vilda fåglar är fridlysta. EN = Starkt hotad, VU = Sårbar och NT = Nära hotad.

Art	Rödlistning 2020	Skydd[1]
Backsvala	VU	
Berguv	VU	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Bivråk		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Björktrast	NT	
Blå kärrhök	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Blåhake		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Bläsand	VU	
Brun glada	EN	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Brun kärrhök		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Buskskvätta	NT	
Drillsnäppa	NT	
Duvhök	NT	
Dvärgmås		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Fiskgjuse		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Fiskmås	NT	
Fjällvråk	NT	
Gråspett		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Gråtrut	VU	
Grönbena		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Grönfink	EN	
Gulsparv	NT	

Havstrut	VU	
Havsörn	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Järpe	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Kricka	VU	
Kungsörn	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Lappsparv	VU	
Ljungpipare		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Mindre hackspett	NT	
Orre		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Pilgrimsfalk	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Rödstrupig piplärka	VU	
Rödvingetrast	NT	
Rörsångare	NT	
Salskrake		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Skedand	NT	
Skrattmås	NT	
Sparvuggla		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Spillkråka	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Stare	VU	
Storlom		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Svarthakedopping		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Sångsvan		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Sävsparv	NT	
Talltita	NT	
Tofsvipa	VU	
Trana		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Tretåig hackspett	NT	Fågeldirektivet, Bilaga 1
Vinterhämpling	VU	
Vitkindad gås		Fågeldirektivet, Bilaga 1
Årta	EN	
Ärtsångare	NT	
Östersjötrut	VU	

[1]Alla vilda fåglar i Sverige är fridlysta, oavsett om de är listade i Fågeldirektivet.

Observationer vid platsbesök

Ett platsbesök gjordes av Tage Vowles, biolog på IVL Svenska Miljöinstitutet, den 22 oktober 2024 för en översiktlig bedömning av områdets naturvärden. Det planerade anläggningsområdet är beläget i vad som idag är en aktiv bergtäkt. Denna utgörs av karga grusytor och högar med sprängsten. En bred grusväg leder upp till täkten från väg 84. Öster om täkten finns en övertäckt deponi och en avfallsanläggning.

Den intilliggande skogen domineras av tall med inslag av gran och björk. Skogen är tydligt brukad och består mestadels av ensartade tallbestånd. Det finns få gamla träd och det är ont om död ved. Vissa delar har avverkats nyligen. Fältskiktet består generellt av ris som ljung, blåbär och lingon.

Vid personalboden på västra sidan täkten finns en del lövträd, bland annat rönn. Lövbryn med bärande träd som rönn gynnar fåglar och insekter och är viktiga att bevara. Vid fältbesöket observerades bland annat ringtrast och stjärtmes här. Strax väster om täkten påträffades flera vinterståndare av fläcknycklar. Fläcknycklar är en allmän art i hela landet men alla orkidéer är fridlysta enligt 8 § artskyddsförordningen.

Våtmarker

Inom projektet planeras anläggandet av en ny brunn, vilket riskerar att leda till en grundvattenavsänkning. Därför gjordes en översiktlig inventering av våtmarker innanför brunnens modellerade influensområde för att avgöra om dessa riskerar att påverkas av en förändrad hydrogeologi (Figur 2 och 3).

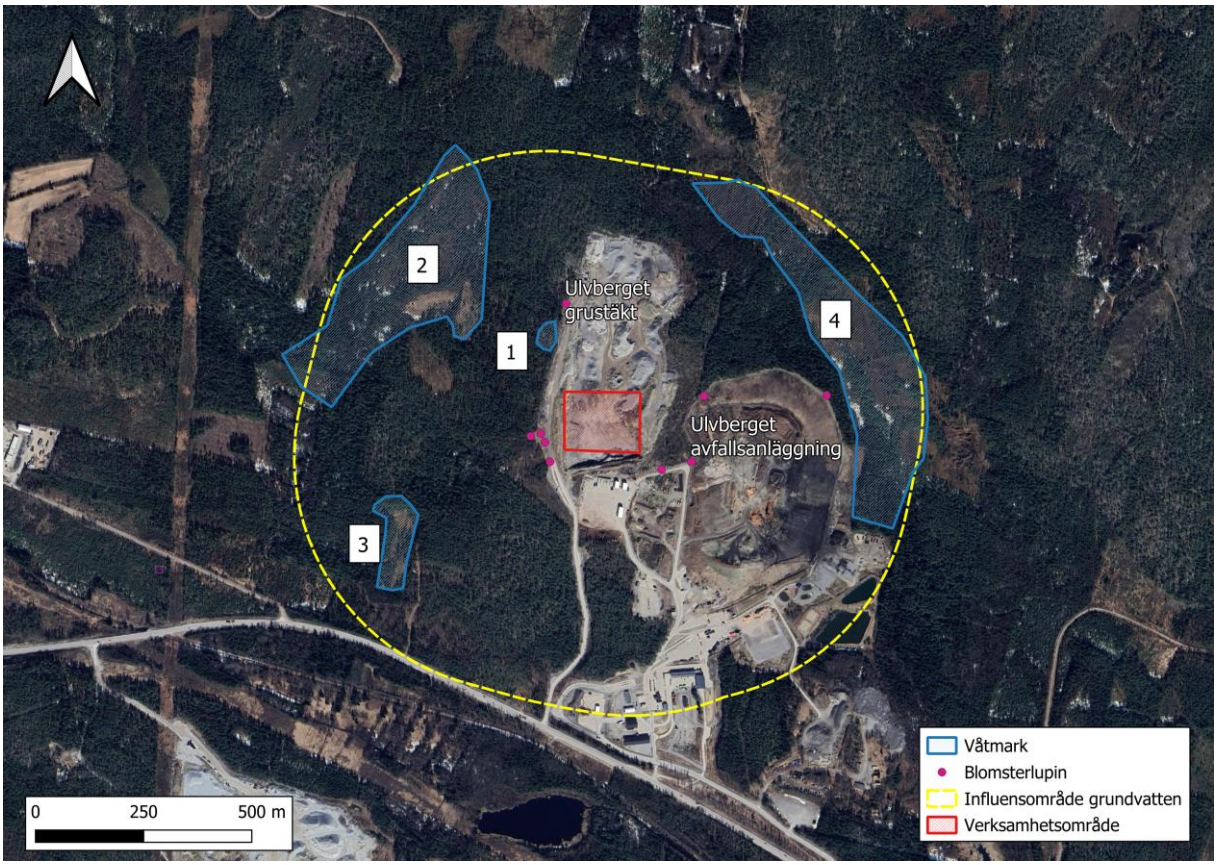

Figur 2. Våtmarker inom det område som kan komma att påverkas av en grundvattenavsänkning.

1. Litet område där det förutom gran och tall även växer klibbal och gråal. Marken är vid fältbesöket torr men arter som skvattram, rosling och tranbär vittnar om att området tidvis är relativt fuktigt. Här växer gott om den fridlysta arten fläcknycklar. Här finns också en del död ved vilket i hög grad saknas i omgivande delar av skogen.
2. Vidsträckt rismosse/blåtåtelkärr som är delvis öppen, delvis glest tallbevuxen. Växtligheten domineras av en mosaik av blåtåtel, vitag, ljung och kråkbär. Här växer även skvattram, pors, ängsull, rosling, tranbär och hjortron. Bottenskiktet domineras av vitmossor. Genom myren löper två grävda diken men naturliga dråg, gölar eller liknande naturliga strukturer saknas nästan helt.
3. Tallbevuxen rismosse/blåtåtelkärr. Vitag och tuvsäv dominerar de öppnaste delarna i övrigt består vegetationen av blåtåtel, ljung, pors, ängsull och skvattram. Även här förekommer fläcknycklar.
4. Fattigkärr som sträcker sig i nord-sydlig riktning längs en svacka mellan deponin/avfallsanläggningen och höjden österut. Till stor del bevuxet med tall och gran men bitvis väldigt blött. Förses med lakvatten från deponin.

Ingen av våtmarkerna bedöms vara särskilt känsliga för förändringar i grundvattnet. Ingen källpåverkad mark eller vegetation observerades, utan våtmarkerna har sannolikt formats av landskapets topografi och avrinning. De är också i flera fall påverkade av mänsklig inverkan såsom dikning och tillförsel av lakvatten.

Figur 3. Bilder från våtmarker inom influensområdet. Siffror hänvisar till beskrivningar i texten ovan.

Invasiva arter

Inga invasiva arter som omfattas av EU-förordning nr (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter observerades vid fältbesöket, men tidigare rapporter av jättebalsamin vid Ulvbergets avfallsanläggning finns i Artportalen. Dessutom påträffades blomsterlupin på flera platser i anslutning till täkten (Figur 2). Blomsterlupin är än så länge inte olaglig att hantera i Sverige men finns upptagen på en nationell förteckning av arter som föreslås regleras på samma sätt som arter på EU-förordningen. Förslaget skickades ut på remiss av Regeringen i maj 2024.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis bedöms det tänkta verksamhetsområdet ha mycket låga naturvärden, då det består av en aktiv grustäkt med väldigt dåliga förutsättningar för biologisk mångfald. Den omgivande skogen domineras av tallplanteringar som har vissa naturvärden, kopplat till att de är en del av ett större sammanhängande, kuperat skogsområde med varierande fuktighet och inslag av våtmarker. Avsaknaden av kontinuitet, det vill säga att skogen har avverkats och ersatts med likartade bestånd, gör dock att arter med lite högre krav på sina livsmiljöer i stort sett saknas.

Om man följer skalan för naturvärdesbedömning som anges i den svenska standarden för naturvärdesinventering (SIS, 2023) kan verksamhetsområdet sägas hålla *Värdeklass 7 – uppenbart negativ betydelse för biologisk mångfald*, medan den omgivande skogen översiktligt kan sägas hålla *Värdeklass 5 – endast allmän betydelse för biologisk mångfald*. Det ska dock understrykas att det inte är någon naturvärdesinventering som har utförts, utan endast en översiktlig bedömning. En naturvärdesinventering skulle innefatta en noggrannare kartläggning av naturvärdesbiotoper. Eftersom ingen påverkan förväntas ske på naturvärden utanför verksamhetsområdet bedöms emellertid en mer ingående inventering inte vara nödvändig.

Figur 4. Den omgivande skogen domineras av tallplanteringar.

Referenser

Artfakta, 2024. www.artfakta.se, SLU Artdatabanken.

Artportalen, 2024. www.artportalen.se, SLU Artdatabanken.

Legnell, B., 2021.Kartläggning av backsvalekolonier i Sverige 2020–2021. Birdlife Sverige https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/2022/03/Backsvaleinventeringen-2020-2021.pdf

Skyddad Natur, 2024. www.skyddadnatur.naturvardsverket.se/, Naturvårdsverket

SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Svenska Institutet för standarder (SIS) 2023. Svensk Standard SS 199000:2023 Naturvärdesinventering – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Krav och vägledning